

THỜI KỲ VĂN CHƯƠNG THỨ NHẤT

NHỮNG TÁC PHẨM CỦA THỜI ĐIỂM 1847-1848

(PHẦN 2)

1.

Trong năm 1847, Dostoievski xuất bản hai tác phẩm nhỏ. Tác phẩm trước, *Câu Chuyện Trong Chín Lá Thư*, chỉ là một bản văn ngắn không có gì đặc biệt; nhưng tác phẩm sau, *Bà Chủ Nhà Trọ*, dài hơn, mang tính chất khác biệt so với bất cứ câu chuyện nào Dostoievski đã hoàn thành từ trước.

Chủ đề kỳ quái và lãng mạn của *Bà Chủ Nhà Trọ* cho thấy rằng Dostoievski đang muốn cố gắng chuyển ngòi bút mình sang một chiều hướng mới.

Ordynov, một người trẻ tuổi ảm đạm, không hòa đồng xã hội, sống trong mơ như một hình thức chạy trốn thực tại. Dầu vậy, tâm hồn chàng chất đầy những ao ước về tình yêu và cứu mang các ý tưởng đặc biệt. Chàng trọ chung nhà với ông già Murin và cô gái đẹp Katerina. Ordynov yêu Katerina. Thoạt đầu, nàng đáp lại tấm tình này, nhưng rồi sau đó phò bày cho chàng thấy sự điên loạn của nàng.

Một đêm, Katerina tỏ ra rất đau khổ mà kể cho Ordynov nghe về đời nàng, hỗn hợp tất cả những yếu tố kỳ dị. Nàng bảo rằng chính nàng là nguyên nhân cho cái chết của cha mẹ nàng. Nàng lại tuyên bố đã bị hư hỏng bởi một kẻ nào đó và đã phạm vào một tội lỗi không thể tha thứ. Tuy nhiên, mức độ chính xác của sự đòi truy, hay là kẻ nào đó đã làm cho nàng trở thành đòi truy, hoặc sự khúc chiết của tội lỗi không thể tha thứ như nàng kể thì hoàn toàn chìm trong bí mật.

Phần Murin lại là một ông già kỳ dị, thích đọc sách tôn giáo và có khả năng thi hành phép thôi miên trên nàng Katerina. Từ đó mơ hồ cho thấy rằng ông chính là "tên vô lại" trong câu chuyện kinh dị của đời nàng.

Khi bị Ordynov dùng dao đe dọa, Murin bắn một phát súng vào người chàng. Thêm vào những rối loạn là cơn động kinh của Murin và rồi chính Katerina cũng rơi vào điên loạn. Kết cuộc, Murin buộc Ordynov phải rời khỏi nhà. Ông ta hợp lý hóa hoàn cảnh rối bời bằng cách giải thích với Ordynov rằng Katerina thực sự là vợ ông và đang bị mất trí. Một hình thức

của sự điên loạn là nàng chỉ – một cách lộn xộn- yêu những người trẻ tuổi.

Ordynov dành miễn cưỡng rút lui và lại lần nữa ản mình trong thế giới mộng tưởng riêng, nhưng bây giờ các cơn mộng không còn màu sắc tươi đẹp như trước.”

Belinski điều cốt bằng mọi cách trên tác phẩm *Bà Chủ Nhà Trọ* và chỉ trích nó giống như một thứ “*quái dị, phi lý*”. Dostoievski đâm ra kiệt sức vì những lời phê bình cay độc đó, nhưng ghim chúng vào lòng và vẫn không ngừng sáng tác.

2.

Trong năm 1848, bảy truyện ngắn khác theo cách thức *Những Người Nghèo Khó* chào đời.

a. Đầu tiên là *Polzunkov*, một câu chuyện nhẹ nhàng, qua đó nhân vật chính được vẽ hình như một tên hề trong xã hội:

Polzunkov chấp hành cuộc sống trong vai trò một tên khùng. Hắn có khả năng kể chuyện. Để đáp lại lòng quảng đại của những người chung quanh, hắn làm vui cho họ bằng các câu chuyện kể. Đến một lúc, hắn kể ngay chuyện của chính hắn, giải thích cho mọi người hiểu làm thế nào mà hắn tự tàn phá đời mình đến nông nổi như hiện tại.

b. Truyện ngắn kế tiếp, *Slaboe Sertse (Tâm Hồn Yếu Đuối)*. Nhân vật chính lần nữa cũng là

một viên thư ký nghèo tên Vasya Shumkov, sống với người bạn tên Arkadi. Người chủ của Vasya đưa cho anh ta những bản đánh máy đặc biệt như một ân thưởng để kiếm thêm lợi tức, nhưng giao hẹn công việc phải hoàn tất đúng ngày ấn định. Trong khi đó, Vasya lại đang yêu và mong ước cưới vợ. + Vì thế nỗi bận tâm tương lai là hôn nhân khiến anh ta lơ là công việc hiện tại.

Kết quả, Vasya bị ám ảnh bởi ý nghĩ đã bội bạc đối với chủ, đầu óc căng thẳng, phân tán; cuối cùng trở nên điên.

Sự điên loạn càng tỏ rõ hơn trên cách thức Vasya tin chắc rằng mình bị gửi vào quân đội bởi đã không thi hành đúng đắn bốn phận thư ký của mình.

[Nhân vật Vasya của *Tâm Hồn Yếu Đuối* này chính là kẻ đại diện đầu tiên cho một nhóm nhân vật được định danh theo kiểu mẫu “*hiền lành, khờ khếch*” trong các tác phẩm về sau, phản ánh qua những vai trò *Sonia Marmeladov* trong *Tội Ác Và Hình Phạt*, hoàng thân *Myshkin* của *Gã Khờ* và *Alyosha* trong *Anh Em Nhà Karamazov*.]

c & d. Hai mẫu chuyện hoạt kê tựa đề *Vợ Của Kẻ Khác* và *Người Chồng Ghen* (về sau Dostoievski gom lại thành một dưới tựa đề *Vợ Của Kẻ Khác Và Người Chồng Dưới Gầm Giường*) là tác phẩm ít thành công nhất trong số được xuất bản năm 1848. Câu chuyện kể

những cuộc phiêu lưu chua chát của Ivan Andreyevich, một người chồng bị vợ, Glafira Petrovna, lừa dối, san sẻ tình yêu cho kẻ khác.

Phần một thuộc về tác phẩm "Vợ Của Kẻ Khác" cho thấy

anh chồng, một người quý phái mặc áo khoác ngoài bằng lông gấu, đứng trước một căn nhà xa lạ, chạm trán với người tình của vợ (một chàng lịch sự mặc áo khoác ngắn bằng ni). Sau một lúc đối thoại mang tính hài hước, hai người khám phá ra rằng Glafira Petrovna hiện tại không trung thành với cả chồng lẫn người yêu.

Phần hai thuộc về tác phẩm "Người Chồng Ghen" đưa ra hình ảnh *người chồng Ivan Andreyevich khi cố gắng theo dõi sự ngoại tình của vợ trong căn nhà một người đàn ông khác, bị buộc phải tự nấp dưới gầm giường; nơi đó anh ta thấy có một người đàn ông nằm trốn sẵn rồi. Một lần nữa, cuộc đối thoại chua chát xảy ra. Chàng kia hóa ra lại là người tình của vợ Ivan; hẳn cũng đang làm cái chuyện rình mò nàng Glafira Petrovna.*

Sau khi gã tình nhân đã chuồn đi, anh chồng khả kính Ivan Andreyevich len lén bò ra khỏi gầm giường và thấy mình đang đối mặt với một "Ngài" đang giận điên lên trong căn nhà mà anh ta đã đánh liều mò vào một cách lẫm lẫm.

e. Dostoievski tiếp tục xuất bản truyện ngắn thứ năm, tựa đề "Tên Trộm Thành Thật".

Một người lính hồi hưu tên Astafy Ivanovich, đang hành nghề thợ may, quen biết với một gã hành khất nghiện rượu tên Emelyan Ilych, kẻ đã theo sát ông khắp nơi như con chó theo chủ.

Khi lòng trắc ẩn lên đến cao độ, người thợ may nhận gã hành khất vào nhà. Ông làm tất cả mọi điều có thể để sửa đổi gã, nhưng cuối cùng cũng buộc phải chấp nhận mọi tánh xấu của gã như một chứng bất trị. Dù với những cầu nhàu không ngọt của người thợ may, gã hành khất nghiện rượu Emelyan vẫn luôn chịu đựng và làm dịu ông ta bằng sự khiêm nhường, phục tòng hoàn toàn của gã.

Cho đến một hôm, nhận biết ra một cái quần cụt bị mất, người thợ may đổ cho Emelyan đã đánh cắp nó. Gã say Emelyan lại cam kết rằng gã vô tội. Nhưng biết được mình là nguyên nhân gây ra sự đau khổ cho người ơn, gã đâm ăn năn và tự dày vò

mình đến sinh bệnh. Trên giường hấp hối, gã thú nhận chính gã đã đánh cắp cái quần cụt kia.

f. Theo sau "Tên Trộm Thành Thật" là "Cây Giáng Sinh Và Buổi Đám Cưới".

Vị khách chính trong đám người già nua tại một buổi hội cuối năm dành cho trẻ con là một người đàn ông trung niên. Người này một cách cố ý đặt nặng sự chú tâm của hắn vào đứa bé gái 11 tuổi, con của vị chủ nhân giàu có. Hắn trù định trong năm năm nữa cô bé sẽ được số tiền hồi môn là ba trăm ngàn rúp. Người đàn ông, năm năm sau sẽ cưới được cô ta làm vợ.

g. "Những Đêm Không Ngủ" (Belye Nochi) là câu chuyện cuối cùng trong loạt truyện được xuất bản năm 1848:

Một chàng thư ký trẻ, nghèo khổ, cuộc đời đặc biệt buồn tẻ, nhưng hay tự lý tưởng hóa tất cả mọi chuyện chung quanh mình. Chàng đền bù cho sự thiếu thốn của mình bằng các vai trò trong những giấc mơ mà chàng tự đóng dưới những hoàn cảnh khác nhau. Tính chàng ưa đi lang thang trên đường phố vào lúc ban đêm.

Một tối, chàng gặp một cô gái và trở thành bạn cô ta. Sau vài lần đối diện, say sưa với kẻ tri âm bất ngờ này, chàng thổ lộ hết cho cô nghe những giấc mơ mà chàng đã sống. Đáp lại, cô gái cũng tâm sự về mối tình cô dành cho một thanh niên đã hứa sẽ cưới cô sau khi du lịch xa về. Kẻ mơ mộng lịch sự an ủi và đề nghị giúp đỡ cô gái tìm kiếm tình nhân.

Nhưng những cố gắng của chàng không có hiệu quả.

Trong sự tương trợ lo lắng và buồn bã về hoàn cảnh của nhau, cô gái và chàng thư ký nghèo đâm ra yêu nhau. Đối với chàng, đó là giấc mơ đẹp nhất mà chàng có được.

Một tối, trong khi chàng thư ký và cô gái trẻ đang dạo bước, thành linh gã tình nhân đầu tiên xuất hiện. Cô bay chạy đến ôm chầm lấy gã. Tất cả trở nên tan vỡ đối với chàng thư ký nghèo.

Ngày kế tiếp, chàng nhận một lá thư của cô gái, van xin chàng tha thứ và giải thích rằng cô chỉ có thể làm vợ gã kia thôi. Chàng mộng mơ không mang chút hận thù nào đối với cô gái. Sau tất cả, nàng đã đem vào trong cuộc sống cô đơn của chàng một khoảnh khắc hạnh phúc thật sự. Nhưng với cái hạnh phúc ấy, chàng đã phải kêu lên: "Thật quá ít cho cuộc đời một người đàn ông!"

[]